UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri tres

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

R[ati]ones philosophor[um] cur corp[us] humanu[m] factu[m] sit fragile ca.ii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Visual Library

tuũ deduces me et enutries me. Item ſicut adipe et pinguedine re-
pleat͛ aĩa mea, et ipſe De⁹ apd Jeſaiã de Judeis cõquerẽs. filios inq̃t
enutriui ⁊ exaltaui ipi ãt ſpreuerũt me Quãdiu eñi bñ viuendo Deo
adheſerũt cũ eo q̃ dixit Mihi aũt adherere deo bonum eſt, et ponere
in deo ſpẽ meã tãdiu eos pauit et rexit. At poſtq̃ cũ filio ꝓdigo re
ceſſerũt, ſubſtãtia ſua portõe cõſumpta, q̃ nũq̃ ad prẽm redierunt
porcinis cibis ali, et in agreſtẽ naturã trãſire permiſſi ſunt

¶ Rationes philoſophoꝝ cur corpus humanum factum ſit fragile. ¶ Ca. ij.

Et dicet q̃ſpiã qui mundi hui⁹ harmoniã ignoret Cur huma
nũ corp⁹ tam fluxũ ac fragile fabricat⁹ eſt de⁹, cũ lapidibus
⁊ ferro tantã duriciẽ reſiſtẽdiq; potenciã ididerit: Quid huic rñ-
debo, niſi q̃ apud. Au. Gelliũ li. vi. no. att. ca. i. dixiſſe Cryſippũ in
libro de ꝓuidẽtia legiſſe me memini: ait. n. nõ fuiſſe pncipale natu-
re cõſiliũ vt faceret homines debiles, ac morbis obnoxios. nũq̃. n.
cõueniſſe hoc naturae auctori parentiq; oĩũ rerũ bonarũ, ſed cum
multa magna gigneret pareretq; aptiſſiã ac vtiliſſima ꝑ ſequelã ad-
iuncta ſunt incõmoda. Nã ratione cũ ſubtiliſſima de⁹ hominẽ fin
geret, vtilitas ipſa opis poſtulauit vt tenuiſſimis minutiſq; oſſicul͛
caput cõpingeret, ſed hãc vtilitatẽ rei maioris alia quędã incõmodi
tas extrinſec⁹ cõſecuta eſt vt. ſ. eſſet caput min⁹ munitũ, ictib⁹ of-
fenſionibuſq; paruis, etiã peruiũ ac fragile. Inde quoq; morbi e-
gritudineſq; cõſecutę ſunt, hãc ſñiam cõtemplat⁹ Auerrois in lib͛
Ariſtote. de aĩa dixit. Sẽſus in aĩalib⁹ cauſã dediſſe breuioris vi-
tę. Nã vt euidẽtius certiuſq; ſentiam⁹, carnes oportuit eſſe molliſ-
ſimas, at molliora facili⁹ offendunt͛ magiſq; patent nocumẽtis quã
lignea duraq; corpora. Utilitas igitur hoĩs ad hãc operis qualita-
tẽ duxit artificẽ, q̃ de re q̃ conquerũtur (cõquerũtur autẽ ſolũ im-
periti) merẽtur ſenſu ratioeq; ſublatis, in lapides et ligna cõuerti,
quoꝝ naturã magis ęmulãtur. Finge ꝑ ꝓſopopeiã (quã poetę ⁊ pro
phetę ſepe vſurpãt) duos corã te ligni trũcos humi iacẽtes interro-

gāti tibi rn̄dere, Interrogētur āt q̇dnā eſſe malint, q̄ꝫ a fabro formā
ſortiri cupiāt. Rn̄deat pm᷒. Citharā me facito. alter in aratꝛ me do
lato. Citharę rō ſubtilitateꝫ poſcit tabellaꝛ, corpuſqꝫ q̇d facile lędi ꝛ
cōfringi poſſit. Quid igit̄ ſi lignū poſtq̄ꝫ vt popoſcerat lirę formaꝫ
ſortituꝫ eſt de ſua fragilitate cōqueraẗ admittem᷒ ne hāc querimoni
aꝫ. an nō poti᷒ obiurgabim᷒ et ingratitudinis ac inſipiētię truncum
accuſabim᷒, ꝙ opifici grās non agat: et formę nobilitati duriciē ꝓ
ferat: Sic ꝑfecto de nrā hac fragilitate, ſeu (vt philoſophi dicunt)
naturali impotētia quā vitaliuꝫ operationuꝫ rō poſcit cōqueri, hoīs
eſt igrati ſimul et ſtulti. Quis em̄ mentis cōpos ſine his quidpiam
cōſequi ſtudeat quę iūcta illi neceſſario videat: Hoc eēt naturā velle
ſubuertere, et vt ita dixeriꝫ. exoptare ſoleꝫ ſine luce, terram ſine mole
mundū ſine Deo. In hoc ſum᷒ ſapiētes Dicit apud Ciceroneꝫ Ca
to ꝙ naturam optimā duceꝫ ſequimur, eiqꝫ paremus. Subijcere li
bet quod Plotinus Platonicus vir excepta infidelitate diuinis in
primo de prouidentia libro cap̄. xi. de huiuſmodi ſenſerit ait nanqꝫ.
Quemadmodum artifex non omnia quę in animali ſunt efficit ocu
los. Ita neqꝫ ratio fecit omnia deus. Uerum alia quideꝫ eſſe deos
ſtatuit, alia vero dęmones ſequēti natura. Poſt hęc auteꝫ homines
animaliaqꝫ deinceps. Neqꝫ id quideꝫ inuidia, ſed ratione intellectu
aleꝫ habēte varietatem. Nos autē ſic affecti ſimus ſicut imperiti pic
turę, qui pictorem damnāt, ꝙ nō vbiqꝫ pulchros ęque colores poſu
erit. Pictor autē vnicuiqꝫ parti quid eā decebat attribuit. Ciuitates
quoqꝫ pene inſtitutę non ęqualiter in om̄ibus diſponūtur Pręterea
quis naꝫ comoediā tragoediāqꝫ vitupet, ꝙ oēs in eo nō ſint heroes
ſꝫ interſit et ſeru᷒, et ruſtic᷒ aliq̇s rudiori voce ꝓnūciās. Poema tn̄
nō erit pulchꝛ, ſi q̇s inde tollat deteriores, hęc Plotin᷒, quę qꝛ ſunt
nrīs admoduꝫ cōſentanea ſubieci. Ergo duplex hoīs natura cū ſit,
vna om̄ib᷒ hominib᷒ cōis, vt recto corpe eē duas man᷒, duos pedes
habere, loqui intelligere. Altera vnicuiqꝫ ꝓpria, vt oris figura, tali
bus lineamētis eſſe fictū, vtrāqꝫ et cōmunem et propriam. Sapi

ens vir ęquo aīo feret, ⁊ faciēs ex neceſſitate (vt aiūt) virtutē, corpo
ris deformitatē, et dānuꝫ vertet in animi opulētiaꝫ atqꝫ ornatuꝫ.
Nō ab re fuerit hic ānotare, q̇d in ꝑmo libro Ethicoꝝ de foelici ho
mine ſcribat Ariſtoteles, cōfert enī euꝫ quadrātalibꝰ ſeu teſſeris, q̇
bus in alueolo ludit̄, gręci cubos vocāt, ꝙ videlicet ſicut teſſerę quō
cunqꝫ iactent̄, ſic ſemꝑ in vnaꝫ partē incumbūt, vt et rectitudineꝫ ⁊
immotā ſtabilitateꝫ retineāt, ita homo cordatus et vere ſapiēs. quo
res cunqꝫ cadāt, et in quācunqꝫ fortunā inciderit, feret optime, ac ꝑ
oīa oīno decēter, ꝙ ſi quotidianos caſus ſic ferre debemꝰ quō nō fere
mꝰ etiaꝫ eos, q̄s euitare coīs omniuꝫ parēs natura nō potuit?

De quattuor corporis humoribꝰ. Ca. iii.

Sunt q̇ laborāt bile atra, quā noſtri medici gręco vocabulo
melācholiaꝫ vocāt. Sūt qui praſina ſeu porracea vel etiam
fulua (gręce ΧΟΛΗ dicitur) plus iuſto abūdent. Sūt q̇ phlegma
te, quā vocāt latini pituitā ſuffocētur. Sūt quibꝰ impedimento eſt
ſuꝑfluꝰ ſanguis, hęc (vt ſupra diximꝰ) an̄ primi hoīs culpā tāta har
monia cōtinuata erāt, vt ex ipis neqꝫ mors, neqꝫ morbꝰ, neqꝫ moleſ
tię quicq̄ꝫ emergeret. At ſoluta hoīs in deuꝫ obediētia, ſoluta eſt hu
moꝝ hmōi pax, diſſipata cōcordia, pituita prędn̄ans ſynanchias,
Melācholia q̄rtanas, Cholera tertianas, Sāguis quotidianas fe
bres facit. Hoc āt exēpli grā dictū ſit. Nā multis et innumerabili
bus pene moīs hūores iſti a medio diſcedētes gn̄a infinita morboꝝ
inducūt. Cholera iteꝫ fulua, quia acuta eſt et ignea, repentinas iras
tollit, et quaſi nimbꝰ ęſtiuus cito deſiſtit, atra ſi irā concipiat, eiꝰ eſt
ꝑtinax, et ſero ſe cohibēt, q̇ illā patiūtur Iracūdi vocātur, q̇ vo hanc
amari et acerbi. Sūt etiā q̇ atrā tuꝫ fulua miſcuerint et in his ſicut
humoꝝ, ſic et moꝝ mixtura cōſurgit, et mediuꝫ locuꝫ tenēt inter p̄
dictos Hippocrates vocatꝰ ab abderitis vt curaret Democrituꝫ ſꝑ
ridēteꝫ, inuenit euꝫ in agro auiculas exenterāteꝫ, et receptacula hu
moꝝ iſtoruꝫ veſtigāteꝫ Multum enī confert, et ad ſalutem corpo
ruꝫ, ⁊ ad mores humanos iſta cognitio, et bn̄ficio medicinę fieri pt,